

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

*(для студентів 3 курсу заочної форми навчання напрямів підготовки
6.030504 «Економіка підприємства»,
6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент»)*

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2013

Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з дисципліни “Бухгалтерський облік ” (для студентів 3 курсу заочної форми навчання напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. Ф. Петрова. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 30 с.

Укладач: к. е. н., доц. В. Ф. Петрова

Рецензент: д. е. н., проф. А. Є. Ачкасов

Затверджено на засіданні кафедри ЕПМГ, протокол № 1 від 30.08.2012р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Рекомендації щодо використання методичних вказівок.....	4
2. Зміст курсу.....	5
3. Завдання для проведення практичних занять.....	10
4. Методичні вказівки до самостійного вивчення окремих тем дисципліни «Бухгалтерський облік».....	16
Список використаних джерел.....	29

ПЕРЕДМОВА

Бухгалтерський облік виступає базою оцінки діяльності підприємств, забезпечує інформацією зовнішніх користувачів облікової інформації, які приймають рішення щодо інвестування капіталу в розвиток підприємства, банківського кредитування, придбання акцій, отримання дивідендів тощо. В умовах переходу економіки України до ринкових відносин зростає необхідність використання облікової інформації і контролю в управлінні виробничим процесом. Аналіз форм звітності підприємства дає можливість виявити переваги й недоліки у фінансовій діяльності, простежити тенденції розвитку на основі динаміки економічних показників і прийняти обґрунтовані рішення.

Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» передбачене обов'язкове ведення фінансового обліку всіма господарськими суб'єктами. Мета цих методичних вказівок - допомогти студентам оволодіти основами та прийомами фінансового обліку в сучасних умовах господарювання.

1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК

1.1 Рекомендації для проведення практичних занять

Мета практичних завдань – формування у студентів сучасної системи знань про бухгалтерський облік, невід'ємним складником якого є набуття студентами практичних навичок ведення фінансового обліку на рівні окремого суб'єкта господарювання – підприємства.

На практичному занятті студенту, який працює з методичними вказівками, треба дотримуватися таких порад:

- не намагатися виконувати завдання, попередньо не опрацювавши лекційний матеріал;
- починаючи виконувати завдання, переконатися, що умови завдання зрозумілі, з'ясувати мету і кінцеві результати, до яких необхідно дійти;
- у кожному завданні намагатися знайти елемент нового, раніше невідомого;
- щоразу коротко записувати умови завдання та перебіг його розв'язання.

Статья І. Для успішного виконання завдань варто звертатися до матеріалів діючої в Україні нормативно-правової бази до Законів, Положень, інструкцій, до відповідних підручників, навчально-методичних посібників, конспектів лекцій тощо.

1.2 Рекомендації до виконання самостійної роботи

Статья ІІ. Під час виконання самостійної роботи студенту, який працює з методичними вказівками, треба дотримуватися таких порад:

- відповідати на поставлені запитання, використовуючи як основні, так і додаткові джерела;
- конспектувати раніше невідомі факти;
- на запитання відповідати, ретельно обдумуючи і обґрунтовуючи відповідь.

2. ЗМІСТ КУРСУ

2.1 Зміст дисципліни для напрямку підготовки 6.030509 - «Облік і аудит»

Тема 1. Господарський облік, його сутність і характеристика

Поняття господарського обліку. Господарські засоби та джерела господарських засобів. Види господарського обліку. Бухгалтерський облік, його сутність, ціль, функції, основні принципи, завдання, вимоги. Облікова політика підприємства.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку. Характеристика методу бухгалтерського обліку і його елементів.

Тема 3. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах

Загальнонаукові методи в бухгалтерському обліку. Взаємозв'язок між предметом і методичними прийомами бухгалтерського обліку.

Тема 4. Бухгалтерський баланс

Сутність, поняття бухгалтерського балансу. Структура й основи побудови балансу, його зміст, послідовність і періодичність складання. Вимоги до балансу. Господарські операції та їх вплив на статті балансу. Типи балансових змін.

Тема 5. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття про рахунки бухгалтерського обліку, їх побудова, форма. Взаємозв'язок рахунків з балансом. Сутність плану рахунків бухгалтерського обліку. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку. Сутність подвійного запису. Синтетичні і аналітичні рахунки, їх призначення. Взаємозв'язок синтетичного рахунку з аналітичним. Оборотні відомості.

Тема 6. Документація та інвентаризація

Поняття бухгалтерських документів і вимоги до їх складання, їх значення. Організація документопотоку на підприємстві. Класифікація бухгалтерських документів. Організація проведення інвентаризації, її значення і види. Вимоги до проведення інвентаризації.

Тема 7. Оцінювання і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Сутність та значення вартісної оцінки. Оцінка об'єктів обліку. Сутність калькуляції. Калькуляційний облік.

Тема 8. Облік основних господарських процесів

Облік процесу постачання. Облік процесу виробництва. Облік процесу реалізації. Облік фінансових результатів.

Тема 9. Облікові реєстри, техніка і форми та організація обліку на промислових підприємствах

Форми ведення бухгалтерського обліку, їх загальна характеристика. Облікові реєстри, їх види і форми, значення і сутність. Поняття про форми бухгалтерського обліку. Види форм бухгалтерського обліку.

Тема 10. Облік основних засобів

Основні нормативні документи з обліку основних засобів. Первинні документи обліку основних засобів. Визнання основних засобів. Амортизація та знос основних засобів. Документування господарських операцій.

Тема 11. Облік нематеріальних активів

Основні нормативні документи по обліку нематеріальних активів. Первинні документи обліку. Амортизація та знос нематеріальних активів. Документування господарських операцій.

Тема 12. Облік виробничих запасів

Основні нормативні документи з обліку запасів. Загальна характеристика та визначення запасів. Первинна вартість запасів. Особливості обліку запасів. Облік придбання виробничих запасів Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів.

Тема 13. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Порядок організації готівкових розрахунків. Типові первинні форми обліку касових операцій. Безготівкові форми розрахунків. Бухгалтерський облік операцій на поточних та інших рахунках підприємства в банку.

Бухгалтерський облік довгострокової дебіторської заборгованості.

Тема 14. Облік фінансових інвестицій

Основні нормативні документи з обліку інвестицій. Поняття, визначення, оцінка фінансових інвестицій. Документування господарських операцій.

Тема 15. Облік власного капіталу

Облік статутного капіталу і його змін. Облік резервного капіталу. Вилучений капітал – поняття та облік. Облік нерозподіленого прибутку підприємства.

Тема 16. Облік зобов'язань

Поняття та оцінка зобов'язань та розрахунків. Облік розрахунків з покупцями, замовниками та різними дебіторами. Бухгалтерський облік довгострокових зобов'язань.

Тема 17. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу

Основні нормативні документи з обліку праці та її оплати. Порядок нарахування і виплати заробітної плати. Синтетичний облік розрахунків по оплаті праці. Облік розрахунків з органами соціального страхування.

Тема 18. Облік витрат діяльності підприємства

Загальні підходи до формування та обліку витрат діяльності підприємства. Облік витрат за елементами. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут.

Тема 19. Облік доходів і фінансових результатів

Основні нормативні документи з обліку доходів і результатів діяльності підприємства. Бухгалтерський облік доходів від операційної діяльності підприємства. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування. Облік фінансових результатів діяльності.

Тема 20. Фінансова звітність

Сутність та призначення фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності та її види.

Тема 21. Облік на підприємствах малого бізнесу

Форми ведення бухгалтерського обліку. Регістри обліку для малих підприємств. Спрощена форма бухгалтерського обліку.

Тема 22. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

Роль і місце МСБО. Концептуальні основи МСБО.

2.2 Зміст дисципліни для напряму підготовки

6.030504 - «Економіка підприємства»

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод.

Види господарського обліку. Бухгалтерський облік, його сутність, ціль, функції, основні принципи, завдання, вимоги. Облікова політика підприємства.

Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку. Характеристика методу бухгалтерського обліку і його елементів.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Сутність, поняття бухгалтерського балансу. Структура та основи побудови балансу. Господарські операції та їх вплив на статті балансу. Типи балансових змін.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття про рахунки бухгалтерського обліку, їх побудова, форма. Взаємозв'язок рахунків із балансом. Сутність плану рахунків бухгалтерського обліку. Сутність подвійного запису. Синтетичні і аналітичні рахунки, їх призначення. Взаємозв'язок синтетичного рахунку з аналітичним. Оборотні відомості.

Тема 4. Оцінювання та калькуляція

Сутність та значення вартісної оцінки. Оцінка об'єктів обліку. Сутність калькулювання. Калькуляційний облік

Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

Поняття бухгалтерських документів і вимоги до їх складання, їх значення. Організація документопотоку на підприємстві. Організація проведення інвентаризації, її значення і види. Вимоги до проведення інвентаризації.

Форми ведення бухгалтерського обліку, їх загальна характеристика. Облікові регістри, їх види і форми, значення і сутність.

Тема 6. Облік необоротних активів

Основні нормативні документи по обліку основних засобів та нематеріальних активів. Первинні документи обліку основних засобів. Визнання основних засобів. Амортизація та знос основних засобів та нематеріальних активів. Документування господарських операцій. Поняття інших необоротних матеріальних активів.

Тема 7. Облік запасів

Основні нормативні документи з обліку запасів. Загальна характеристика та визначення запасів. Первинна вартість запасів. Особливості обліку запасів. Облік придбання виробничих запасів Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів.

Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Порядок організації готівкових розрахунків. Типові первинні форми обліку касових операцій. Безготівкові форми розрахунків. Бухгалтерський облік операцій на поточних та інших рахунках підприємства в банку.

Бухгалтерський облік довгострокової дебіторської заборгованості.

Тема 9. Облік фінансових інвестицій

Основні нормативні документи з обліку інвестицій. Поняття, визначення, оцінка фінансових інвестицій. Документування господарських операцій.

Тема 10. Облік власного капіталу

Облік статутного капіталу і його змін. Облік резервного капіталу. Вилучений капітал – поняття та облік. Облік нерозподіленого прибутку підприємства.

Тема 11. Облік зобов'язань

Поняття та оцінка зобов'язань та розрахунків. Облік розрахунків з покупцями, замовниками та різними дебіторами. Бухгалтерський облік довгострокових зобов'язань.

Тема 12. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу

Основні нормативні документи з обліку праці та її оплати. Порядок нарахування і виплати заробітної плати. Синтетичний облік розрахунків по оплаті праці. Облік розрахунків з органами соціального страхування.

Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства

Загальні підходи до формування та обліку витрат діяльності підприємства. Облік витрат за елементами. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут.

Тема 14. Облік доходів і фінансових результатів

Основні нормативні документи з обліку доходів і результатів діяльності підприємства. Бухгалтерський облік доходів від операційної діяльності підприємства. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування. Облік фінансових результатів діяльності.

Тема 15. Фінансова звітність

Сутність та призначення фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності та її види.

2.3 Зміст дисципліни для напряму підготовки 6.030601- «Менеджмент»

Тема 1. Сутність бухгалтерського обліку, його принципи та об'єкти

Сутність бухгалтерського обліку, його принципи та об'єкти. Фінансовий облік, управлінський облік і податковий облік. Система бухгалтерського обліку. Інформаційне забезпечення бухгалтерського обліку.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Сутність, поняття бухгалтерського балансу. Структура та основи побудови балансу. Господарські операції та їх вплив на статті балансу. Типи балансових змін. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.

Поняття про рахунки бухгалтерського обліку, їх побудова, форма. Сутність плану рахунків бухгалтерського обліку. Сутність подвійного запису. Синтетичні і аналітичні рахунки, їх призначення. Взаємозв'язок синтетичного рахунку з аналітичним. Оборотні відомості.

Тема 3. Облік необоротних активів

Основні нормативні документи з обліку основних засобів та нематеріальних активів. Первинні документи обліку основних засобів. Визнання основних засобів. Амортизація та знос основних засобів та нематеріальних активів. Документування господарських операцій. Поняття інших необоротних матеріальних активів.

Тема 4. Облік запасів

Основні нормативні документи з обліку запасів. Особливості обліку запасів. Облік придбання виробничих запасів Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів. Облік та звітність матеріально відповідальних осіб. Облік запасів, готової продукції та товарів у місцях зберігання.

Тема 5. Облік грошових коштів, розрахункових та кредитних операцій

Порядок організації готівкових розрахунків. Типові первинні форми обліку касових операцій. Безготівкові форми розрахунків. Бухгалтерський облік операцій на поточних та інших рахунках підприємства у банку. Облік валютних операцій.

Тема 6. Облік витрат підприємства та готової продукції

Загальні підходи до формування та обліку витрат діяльності підприємства. Облік витрат за елементами. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік поза-виробничих витрат. Облік готової продукції.

Тема 7. Облік витрат на виробництві в управлінському обліку

Собівартість продукції та її складові. Калькулювання витрат. Облік витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції. Облік витрат підприємства.

Тема 8. Облік статутного капіталу

Основні нормативні документи з обліку статутного капіталу. Облік статутного капіталу і його змін.

Тема 9. Облік оплати праці та розрахунків з персоналом

Основні нормативні документи з обліку праці та її оплати. Порядок нарахування і виплати заробітної плати. Синтетичний облік розрахунків по оплаті праці. Облік розрахунків з органами соціального страхування. Облік витрат на оплату праці в управлінському обліку.

Тема 10. Облік розрахунків з бюджетом

Розрахунки з бюджетом по податках та обов'язкових платежах. Облік розрахунків з бюджетом. Організація обліку та звітності, розрахунків із бюджетом із податку на додану вартість, із податку на прибуток, із прибуткового податку, з інших податків і платежів.

Тема 11. Ціноутворення та калькуляція

Сутність та значення вартісної оцінки. Оцінка об'єктів обліку. Суть калькулювання. Калькуляційний облік.

Тема 12. Облік фінансових результатів

Облік фінансових результатів по центрах відповідальності.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 1

Задача 1.1

Умови задачі

На основі даних звіту касира за 10.06 поточного року необхідно:

1. Указати кореспонденцію рахунків за господарськими операціями.
2. Визначити залишок готівки в касі на кінець дня.

Дані для виконання

Таблиця 1- Господарські операції за день (грн.)

№	Зміст господарської операції.	Сума
1.	Одержано з поточного рахунку: - на виплату зарплати; - на виплату допомоги	30000,00 2000,00
2.	Видано з каси допом. з коштів соц. страхування	2000,00
3.	Одержано від робіт. за реалізацію спец. одягу	100,00
4.	Повернено до каси залишок невикористаних підзвітних сум	150,00
5.	Внесено на поточний рахунок	250,00
6.	Виплачена заробітна плата працівникам	25000,00

Задача 1.2

Умови задачі

1. За господарськими операціями руху грошових коштів з поточного рахунку за травень указати кореспонденцію рахунків.

2. Потрібно вказати облікові реєстри, в яких вони мають знайти своє відображення.

3. Необхідно визначити залишок грошових коштів на розрахунковому рахунку станом на 10 червня.

Дані для виконання

1. Зараховано на поточний рахунок дохід від реалізації продукції 4000 у. о.
2. Перераховано з поточного рахунку заводу “Металіст” за одержані матеріали 2400 у. о.
3. Одержано в касу за чеком гроші на операційні витрати 10000 у. о.
4. Переведена з каси на поточний рахунок сума квартальної плати від мешканців гуртожитку 1600 у. о.
5. Перераховано обкому профспілки відрахування на соціальне страхування на суму 1500 у. о.
6. Одержано лімітовану чекову книжку за рахунок власних грошових коштів 4000 у. о.

Примітка: залишок грошей на розрахунковому рахунку на 1 червня поточного року складає 16800 у. о.

Завдання 2

Задача 2.1

Умова задачі

Підприємство реалізовує складське приміщення.

Вихідні дані

- первісна вартість реалізованого об'єкта - 75 000 грн.;
- нарахований знос - 65 600 грн.;
- ціна реалізації об'єкта без ПДВ - 11 000 грн. ;
- ПДВ 20% - 2 200 грн.

Завдання - відобразити цю операцію на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 2 - Методичні вказівки для розв'язання задачі 2.1

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено дохід від реалізації			
2	Списання нарахованого зносу реалізованого об'єкта			
3	Списано залишкову вартість реалізованих основних засобів			
4	Відображено суму ПДВ			
5	Надійшла від покупців оплата за продані основні засоби			
6	Списано дохід від реалізації необоротних активів на рахунок фінансових результатів			
7	Собівартість реалізованих необоротних активів віднесено на фінансові результати			
8	Фінансовий результат від реалізації основних засобів віднесено до нерозподіленого прибутку			

Задача 2.2

Умови задачі

Підприємство реалізувало комп'ютер на умовах попередньої оплати за договірною вартістю 3 600 грн., у тому числі ПДВ – 600 грн. Первісна вартість проданого комп'ютера - 3 200 грн., зношення - 400 грн.

Завдання

- визначити справедливую вартість комп'ютера;
- відобразити дану операцію на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 3 - Методичні вказівки для розв'язання задачі 2.2

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Одержано попередню оплату			
2.	Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ			
3.	Відображено дохід від реалізації комп'ютера			
4.	Списано податкові зобов'язання з ПДВ			
5.	Віднесено доходи від реалізації на фінансовий результат			
6.	Списано знос реалізованого комп'ютера			
7.	Списано залишкову вартість реалізованого комп'ютера			
8.	Списано залишкову вартість реалізованого комп'ютера			
9.	Проведено залік заборгованостей			

Задача 2.3

Умови задачі

Підприємство прийняло рішення про ліквідацію верстата:

- первісна вартість - 20 000 грн.,
- знос – 18000 грн.

Витрати, що пов'язані з ліквідацією, становлять 1200 грн. Вартість брухту, одержаного внаслідок ліквідації верстата 600 грн.

Завдання - відобразити цю операцію на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 4 - Методичні вказівки для розв'язання задачі 2.3

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Списано знос ліквідованого верстата			
2	Відображено залишкову вартість ліквідованого верстата			
3	Відображено витрати, пов'язані з ліквідацією верстата			
4	Віднесені на фінансовий результат витрати на ліквідацію			
5	Відображена вартість брухту, одержаного внаслідок ліквідації верстата			
6	Відображений дохід від ліквідації у фінансових результатах			

Завдання 3 Задача 3.1

Умови задачі

1. Необхідно визначити первісну вартість придбаної комп'ютерної програми " 1С Підприємства "
2. Потрібно скласти бухгалтерські проводки.

Дані для виконання

1. Вартість програми – 2000 грн. (у т. ч. ПДВ).
2. Послуги фірми за встановлення програми – 750 грн. (у т. ч. ПДВ).
3. Проведено оплату рахунків.

Методичні вказівки до розв'язання

1. Відображено витрати на придбання програми - _____ ?
2. Відображено суму податкового кредиту з ПДВ - _____ ?
3. Відображено витрати на встановлення програми - _____ ?
4. Сума податкового кредиту з ПДВ - _____ ?
5. Оприбутковано вартість нематеріальних активів, яка становить усю суму витрат на їх придбання і становить - _____ ?
6. Оплачено рах. " Постачальника " - _____ ?

Завдання 4 Задача 4.1

Умови задачі

1. Скласти бухгалтерські проводки.
2. Вказати первинні документи.
3. Визначити первісну вартість запасів.

Дані для виконання

Для придбання матеріалів Т₃ОВ „Альфа ” взяло кредит на чотири місяці під 40 % річних у сумі 8000 грн. Купівельна вартість матеріалів склала 6000 грн. (в т.ч. ПДВ), транспортні витрати на перевезення – 240 грн. (в т.ч. ПДВ), інформаційні послуги, пов'язані з пошуком цих матеріалів, склали - 120 грн. (в т.ч. ПДВ).

Заробітна зарплата робітників за розвантаження матеріалів, що надійшли, склала - 300 грн., заробітна плата адміністративного персоналу – 500 грн.

Таблиця 5 - Методичні вказівки для розв'язання задачі 4.1

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1.	Вартість придбаних матеріалів			
2.	ПДВ			
3.	Вартість послуг транспортної організації			
4.	ПДВ			
5.	Вартість інших цінних послуг з пошуку матеріалів			
6.	ПДВ			
7.	Заробітна плата нарахована за розвантаження матеріалів			

8.	Відрахування на соціальні заходи			
9.	Заробітна плата адміністративного персоналу			
10.	Відрахування на соціальні заходи			
11.	Зараховано суму одержаного кредиту			

Первісна вартість запасів складається з усіх витрат на їхнє придбання і формується за дебетом 201 рахунка.

Задача 4.2

Умови задачі

Відобразити в обліку операції з оприбуткування МШП, виготовлених власними силами.

Дані для виконання

Підприємством самостійно виготовлені МШП (18 шт.), унаслідок чого ним понесені такі затрати:

- використано матеріалів на суму 15000 грн.;
- нарахована з/п бригаді, що виготовляла МШП, у сумі 340 грн.;
- використані напівфабрикати власного виготовлення на суму 850 грн.;
- надані послуги допоміжним виробництвом на суму 120 грн.

Частина виготовлених МШП (15 шт.) видана для потреб цеху.

Методичні вказівки до розв'язання

1. Списана вартість використаних матеріалів - _____?
2. Нархована з/п працівникам, які виготовляють МШП - _____?
3. Нархований обов'язковий збір на суму зарплати - _____?
4. Списана вартість використаних напівфабрикатів - _____?
5. Відображена вартість послуг допоміжного виробництва - _____?
6. Оприбутковані на склад МШП, виготовлених власними силами працівників підприємства (18 шт.) - _____?
7. Видані в експлуатацію МШП кількістю 15 шт. - _____?
8. Списані загальновиробничі витрати - _____?
9. Списується с/в МШП на фінансовий результат - _____?

Задача 4.3

Вихідні дані

На складі підприємства з вини комірника виявлена нестача запасних частин на суму 240 грн. (в тому числі ПДВ) й утримано із його заробітної плати згідно з письмовою заявою.

Умови задачі

1. Обчислити суму до відшкодування.
2. Відобразити дані операції в реєстрах бухгалтерського обліку.

Таблиця 6 - Методичні вказівки для розв'язання задачі 4.3.

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Списано облікову вартість запасних частин, яких не вистачає			
2.	Відображені в позабалансовому обліку невідшкодовані нестачі			
3.	Відображене виникнення дебіторської заборгованості й доходу після встановлення винної особи на загальну суму відшкодування втрат			
4.	Списано з позабалансового обліку суму нестачі			
5.	Відображено утримання суми відшкодування втрат із заробітної плати винної особи			
6.	Відображено суму, що належить до перерахування до бюджету			
7.	Перераховано до бюджету належну частину суми відшкодування			
8.	Відображено закриття рахунків обліку доходів і витрат			

* Припустимо, що індекс інфляції дорівнює одиниці.

Завдання 5

Задача 5.1

1. Назвати сутність і склад адміністративних витрат.
2. Визначити величину витрат за місяць і списати їх на фінансові результати.
3. Відобразити в обліку господарських операцій.

Таблиця 7- Методичні вказівки для розв'язання задачі 5.1

№	Зміст господарських операцій	Сума	Дт	Кт
1	Нараховано з/п адміністрації підприємства	3000,00		
2	Нараховані обов'язкові страхові збори в розмірі	?		
3	Нараховано знос обладнання офісу	200,00		
4	Відображено витрати на службові відрядження	100,00		
5	Списано матеріали на ремонт офісу	585,00		
6	Списано адміністративні витрати на фін. Результати	?		

Методичні вказівки для розв'язання

Рахунок 92 "Адміністративні витрати" відображає загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

До них, зокрема, належать:

-.....?

Потрібно мати на увазі, що згідно з новою системою обліку, адміністративні витрати списують у кінці звітного періоду на фінансові результати, а не на витрати виробництва, як практикувалося раніше.

Задача 5.2.

Умови задачі

Указати кореспонденцію бухгалтерських рахунків за нижченаведеними господарськими операціями.

З операції № 5 визначити виробничу собівартість готової продукції, указати порядок розрахунку.

Дані для виконання:

1. Відпущені зі складу до виробництва:
 - дошки дубові 2700 м³;
 - клей столярний 150 кг;
 2. Витрачено завгоспом Симоненко з підзвітної суми на потреби виробництва 40 грн.
 3. Нарахована з/п робітникам за випуск продукції 6400 грн.
 4. Проведено нарахування на соціальні заходи -?
 5. Вироблена і здана на склад готова продукція -?
- Примітка: незавершене виробництво: - на початок місяця – 1200 грн.;
- на кінець місяця – 1000 грн.

Методичні вказівки до розв'язання

Виробнича собівартість готової продукції визначається за рахунком 23. Для цього необхідно до залишку незавершеного виробництва на початок місяця додати всі витрати за місяць і відняти незавершене виробництво на кінець місяця в сумі 1000 грн. Виробнича собівартість готової продукції буде відображена за Кт рахунка 23.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧАННЯ ОКРЕМИХ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

Тема. Господарський облік, його сутність і характеристика

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- поняття господарського обліку, види господарського обліку;
- господарські засоби та джерела господарських засобів;
- бухгалтерський облік, його сутність, ціль, функції, основні принципи, завдання, вимоги;
- облікова політика підприємства.

Термінологічний словник

Господарський облік - це облік господарської діяльності суспільства (в цілому та з точки зору окремих його господарюючих суб'єктів), без здійснення якого стає неможливим реалізація низки найважливіших загальних функцій процесу управління, планування, аналізу та контролю.

Оперативний (оперативно-технічний) облік – це система спостереження й контролю за окремими поточними операціями та процесами з метою

управління ними. За його допомогою одержують дані про щозмінні (щоденні, щогодинні) господарські операції/процеси на підприємстві (наприклад, про дотримання договірних умов з постачання ресурсів, про витрати матеріальних цінностей, про випуск продукції тощо).

Статистичний облік – це система, яка спрямована на планомірне збирання, систематизацію й вивчення інформації про масові кількісні та якісні явища в економіці та про закономірності (тенденції) її загального розвитку, за конкретних умов (місця й часу).

Податковий облік - система обліку, яка спрямована на визначення розміру податку на прибуток (обрахування витрат, доходів, фінансового результату діяльності); нарахування та своєчасної сплати усіх видів податків.

Бухгалтерський облік – це система:

- суцільного, безперервного, документального спостереження за господарською діяльністю усіх суб'єктів, що здійснюють таку діяльність;
- контролювання господарської діяльності з точки зору окремих її процесів чи господарських операцій;
- відповідного відображення усієї отриманої під час діяльності інформації за допомогою бухгалтерської, фінансової та статистичної звітності.

Принципи бухгалтерського обліку – це основні засади щодо здійснення його функцій. Вони формуються залежно від національних особливостей і суспільно-економічного розвитку країни, форм власності чи організації підприємства, способів господарювання.

Тести для самоперевірки

1. Основні засади організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні визначені:

- а) законом;
- б) Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- в) Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

2. Яке поняття є найбільш широким:

- а) бухгалтерський облік;
- б) виробничий облік;
- в) управлінський облік;
- г) фінансовий облік.

3. Які з названих функцій виконує бухгалтерський облік:

- а) облікову (інформаційну);
- б) контрольну;
- в) адміністративну;
- г) аналітичну;
- д) соціальну.

4. В Україні обов'язковим є ведення:

- а) бухгалтерського обліку;
- б) виробничого обліку;
- в) управлінського обліку;
- г) фінансового обліку.

Тема. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- предмет бухгалтерського обліку;
- об'єкти бухгалтерського обліку;
- характеристика методу бухгалтерського обліку і його елементів.

Термінологічний словник

Предмет бухгалтерського обліку - це факти господарської діяльності, які характеризують стан і використання ресурсів.

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів і прийомів, за допомогою яких господарська діяльність підприємства відображається в обліку.

Елементи методу бухгалтерського обліку - оцінка, калькуляція, документація, інвентаризація, рахунки, подвійний запис, баланс, фінансова звітність.

Тести для самоперевірки

1. До об'єктів бухгалтерського обліку належать:

- а) прибуток, збитки та фінансовий результат;
- б) склад і рух робочої сили;
- в) джерела господарських засобів;
- г) господарські факти діяльності підприємства.

2. Що таке метод бухгалтерського обліку?

- а) метод подвійного запису;
- б) метод діалектичного матеріалізму;
- в) сукупність способів і прийомів, що дозволяють бухгалтерському обліку здійснювати свої функції.

3. Оберіть найбільш точне визначення предмета бухгалтерського обліку:

- а) предметом бухгалтерського обліку є продукт підприємства, процес його створення, руху та використання, а також пов'язані з цим грошові, розрахункові і кредитні операції, що змінюють майно та джерела його формування;
- б) предметом бухгалтерського обліку є господарські операції підприємства;
- в) предметом бухгалтерського обліку є господарські операції та розрахунки з бюджетом і фондами.

Тема. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- загальнонаукові методи в бухгалтерському обліку;
- взаємозв'язок між предметом і методичними прийомами бухгалтерського обліку.

Термінологічний словник

Способи і прийоми в бухгалтерському обліку узагальнюються за допомогою їхнього поєднання в такі групи:

- загальнонаукові методичні прийоми;
- конкретно-емпіричні методичні прийоми;
- елементи методу бухгалтерського обліку.

Загальною основою елементів, що складають метод бухгалтерського обліку, є конкретно-емпіричні методичні прийоми: документалістики, двійковості відображення, органолептичні та балансово-звітні.

Контрольні питання

1. Які загальнонаукові методичні прийоми Вам відомі? Розкрийте зміст окремих їхніх видів.

2. Для чого застосовуються конкретно-емпіричні методичні прийоми бухгалтерського обліку?

3. На які елементи поділяється бухгалтерський облік? Охарактеризуйте кожний із елементів окремо.

Тема. Бухгалтерський баланс

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- сутність, поняття бухгалтерського балансу;
- структура й основи побудови балансу, його зміст, послідовність і періодичність складання;
- господарські операції та їхній вплив на статті балансу. Типи балансових змін.

Термінологічний словник

Бухгалтерське визначення балансу – це двобічна таблиця, ліва частина якої (*актив*) призначена для відображення ресурсів підприємства, а права (*пасив*) – для відображення джерел їхнього формування.

До активу Балансу належать статті, які відображають предметний стан майна підприємства (стан його ресурсів/активів) і ступінь ліквідності майна.

До пасиву Балансу належать статті, які показують розмір коштів (капіталу), вкладених у господарську діяльність підприємства, а також ступінь терміновості повернення зобов'язань.

Формула балансового рівняння: АКТИВ = ПАСИВ.

Значення балансу полягає в тому, що він є:

- головним джерелом інформації про майновий стан і про фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання;
- надійною інформаційною базою для зовнішніх користувачів.

Господарські операції за характером змін, які вони спричиняють у складі засобів і джерел їхнього формування, поділяють на чотири типи:

- I. Активна стаття збільшується за рахунок зменшення активної статті.
- II. Пасивна стаття збільшується за рахунок зменшення пасивної статті.
- III. Активна стаття збільшується й одночасно збільшується пасивна стаття.
- IV. Активна стаття зменшується й одночасно зменшується пасивна стаття.

Тести для самоперевірки

1. Який за видом баланс входить до бухгалтерської звітності підприємства?

- а) Оборотний;
- б) сальдовий;
- в) шаховий;
- г) попередній.

2. Основоположне бухгалтерське рівняння - це:

- а) активи = капітал + зобов'язання; б) активи = зобов'язання + капітал;
- в) активи = пасиви.

3. Що включається до пасиву балансу?

- а) короткострокові кредити;
- б) зобов'язання за отриманими та неоплаченими товарами;
- в) довгострокові фінансові інвестиції;
- г) спеціальні фонди;
- д) дебіторська заборгованість.

4. У якому напрямку змінюється баланс у випадку здійснення господарської операції з погашення заборгованості постачальнику за отримані матеріали?

- а) П – А - (пасив зменшується ,актив зменшується і т. д.)
- б) П – А +; в) А – П +; г) А + А -; д) А + П +.

Тема. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- поняття про рахунки бухгалтерського обліку, їхня побудова, форма;
- сутність плану рахунків бухгалтерського обліку;
- сутність подвійного запису. Синтетичні й аналітичні рахунки, їх призначення.

Термінологічний словник

Рахунки бухгалтерського обліку – спосіб групування господарських операцій за економічно однорідними ознаками з метою систематичного контролю за наявністю та зміною ресурсів і джерел їхнього формування у процесі господарської діяльності.

План рахунків – це систематизований перелік найменувань і кодів рахунків із субрахунків бухгалтерського обліку, які використовують для відображення діяльності підприємства, установи, організації.

Одним з найбільш значущих є *групування бухгалтерських рахунків за ступенем їхньої деталізації*: синтетичні й аналітичні.

Синтетичні рахунки – це балансові рахунки, що узагальнюють облік господарської діяльності підприємства. Вони призначені для обліку інформації в узагальненому вигляді, у грошовому вимірнику. Для детальної характеристики об'єктів бухгалтерського обліку синтетичних рахунків не вистачає - для цього використовуються *аналітичні рахунки* які відкриваються до синтетичних рахунків та у яких, окрім грошового вимірника, використовуються також й інші (натуральні, трудові) вимірники.

Тести для самоперевірки

1. Для чого призначені активні рахунки?

- а) Для обліку господарських засобів і коштів;
- б) для обліку джерел господарських засобів;
- в) для обліку розрахунків;
- г) інший варіант відповіді.

2. Для чого призначені пасивні рахунки?

- а) Для обліку витрат на виробництво;
- б) для обліку господарських процесів;
- в) для обліку джерел формування господарських засобів.

3. В чому полягає сутність подвійного запису?

- а) Одна і та ж операція відображається за дебетом і кредитом рахунка;
- б) одна операція відображається за дебетом одного і кредитом іншого рахунка;
- в) одна операція відображається в подвійній сумі;
- г) інші варіанти відповіді.

4. Схематичне відображення активних рахунків:

- а) сальдо Дт, оборот Дт - зменшення, оборот Кт – збільшення;
- б) сальдо Дт, оборот Дт - збільшення, оборот Кт – зменшення;
- в) сальдо Кт, оборот Дт - зменшення, оборот Кт – збільшення;
- г) сальдо Кт, оборот Дт - збільшення, оборот Кт – зменшення;

5. Схематичне відображення пасивних рахунків:

- а) сальдо Дт, оборот Дт - зменшення, оборот Кт – збільшення;
- б) сальдо Дт, оборот Дт - збільшення, оборот Кт – зменшення;
- в) сальдо Кт, оборот Дт - зменшення, оборот Кт – збільшення;
- г) сальдо Кт, оборот Дт - збільшення, оборот Кт – зменшення.

Тема . Документація та інвентаризація

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- поняття бухгалтерських документів та вимоги до складання, їх значення;
- класифікація бухгалтерських документів;
- інвентаризація, її значення та види.

Термінологічний словник

Документація – це спосіб оформлення господарських операцій відповідними документами, призначеними для первинного спостереження за господарськими операціями як обов'язкова умова відображення їхнього в обліку.

Первинний документ складають під час виконання господарської операції чи одразу після її завершення, а *зведений* – на основі кількох первинних документів (для отримання узагальнених даних). *Основні вимоги до складання документів* - своєчасність складання; вірогідність показників; правильність оформлення; заповнення всіх реквізитів.

Уніфікація документів – це розробка єдиних форм документів для оформлення однотипних господарських операцій.

Стандартизацією називають встановлення для бланків однотипних документів однакового найраціональнішого розміру та форми з певним розміщенням відповідних реквізитів.

Реквізити – це показники, які характеризують сутність господарської операції. Основні реквізити є в кожному документі, а додаткові – характерні для окремих документів.

Документообіг – це рух документів із моменту їхнього складання чи отримання від інших підприємств до передавання на зберігання в архів після здійснення певних записів в облікових реєстрах.

Інвентаризація – елемент методу бухгалтерського обліку, за допомогою якого забезпечується наявність облікових даних про ресурси підприємств.

Повна інвентаризація - суцільна перевірка всього майна підприємства та стан розрахункових відносин.

Часткова інвентаризація – перевірка окремих видів ресурсів.

Планова інвентаризація - інвентаризація, яку здійснюють за завчасно складеним планом.

Позапланова інвентаризація – інвентаризація, яку здійснюють за розпорядженням керівника в разі пожежі чи стихійного лиха, а також на вимогу слідчих органів.

Тести для самоперевірки

1. Документообіг підприємства визначається:

- а) Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”;
- б) положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
- в) окремими наказами Міністерства фінансів;
- г) наказами та іншими нормативними документами підприємства;
- д) наказами Держкомстату.

2. Що таке інвентаризація?

- а) Співставлення облікових даних із фактичною наявністю засобів;
- б) перевірка наявності засобів із метою виявлення розкрадання;
- в) перевірка наявності та стану матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків, джерел створення засобів і виявлення відповідності облікових записів.

3. Що необхідно зробити, якщо під час інвентаризації виявлено нестачу в межах природного збитку?

- а) Віднести на винних осіб;
- б) списати на витрати виробництва;
- в) списати за рахунок власних коштів;
- г) інший варіант відповіді.

4. Як розподіляють інвентаризації за обсягом охоплення об’єктів?

- а) повні та часткові;
- б) планові та фактичні;
- в) планові та несподівані;
- г) інший розподіл.

Тема. Оцінювання і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- сутність і значення вартісної оцінки, оцінка об’єктів обліку;
- суть калькуляції.

Термінологічний словник

Оцінка є одним з важливих елементів бухгалтерського обліку – способом вартісного вимірювання усіх видів ресурсів підприємства та джерел їхнього утворення. В основу оцінки ресурсів покладено оптові, роздрібні, середньозважені, розрахункові, облікові та інші ціни.

Основні вимоги до оцінки – реальність (адекватність), єдність і цілеспрямованість оцінки.

Калькуляція (від англ. calculation) – розрахунково-вартісна методика бухгалтерського обліку, за допомогою якої обраховується собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг).

Калькуляція (по суті)- це розрахунок собівартості одиниці продукції або виконаної роботи за встановленою номенклатурою витрат із урахуванням місця їхнього виникнення та призначення.

Процес калькулювання - процес оцінювання результатів господарських процесів (постачання, виробництва, реалізації).

Контрольні питання

1. Для чого використовується оцінка?
2. У чому полягає сутність калькулювання?
3. Які є види калькуляцій?

Тема. Облік основних господарських процесів

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- облік процесу постачання;
- облік процесу виробництва;
- облік процесу реалізації.

Термінологічний словник

Господарський процес - сукупність однорідних операцій, спрямованих на виконання певного господарського завдання.

Процес постачання – перший із сукупності господарських процесів, є комплексом операцій із забезпечення підприємства (для безперервної його діяльності) необхідними ресурсами.

Процес виробництва – це комплекс операцій з видобутку та переробки сировини, перетворенню матеріальних ресурсів на готову продукцію. Заключною стадією коло обігу засобів є реалізація виробничої продукції й одержання за неї грошової винагороди.

Процес реалізації є комплексом операцій зі збуту готової продукції, доведенню її до споживача та визначенню фінансового результату (прибуток чи збиток).

Тести для самоперевірки

1. На якому рахунку відображаються транспортні витрати на доставку матеріалів зі складу до основного виробництва?

- а) На рахунку 20;
- б) на рахунку 23;
- в) на рахунку 91 або 92;
- г) на рахунку 93;

2. Бухгалтерський запис Дт 901 Кт 26 означає:

- а) відвантажена готова продукція;
- б) повернення продукції покупцем;
- в) списана собівартість реалізованої продукції;
- г) випуск продукції.

3. Яким записом в обліку відображається дохід від реалізації продукції:

- а) Дт 36 Кт 701;
- б) Дт 701 Кт 27;
- в) Дт 26 Кт 701;
- г) Дт 701 Кт 631.

4. *Визначити правильну кореспонденцію рахунків із оприбуткування готової продукції від основного виробництва:*

- а) Дт рахунка “Виробництво ” – Кт рахунка “Матеріали ”;
- б) Дт рахунка “Готова продукція ” – Кт рахунка “Загальноновиробничі витрати ”;
- в) Дт рахунка “Готова продукція ” – Кт рахунка “Виробництво ”;
- г) Дт рахунка “Виробництво ” – Кт рахунка “Готова продукція ”.

5. *За якою вартістю ведеться облік матеріалів у синтетичному обліку?*

- а) За обліковими цінами;
- б) за цінами купівлі;
- в) за первиною вартістю.

Тема. Облікові реєстри, техніка і форми та організація обліку на промислових підприємствах

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- форми ведення бухгалтерського обліку, їхня загальна характеристика;
- облікові реєстри, їхні види та форми, значення та сутність.
- поняття про форми бухгалтерського обліку.

Термінологічний словник

Облікові реєстри – це листи, пристосовані для реєстрації та групування в них даних про наявність ресурсів і операції з ними, зафіксованих первинними носіями інформації.

Під *формою бухгалтерського обліку* треба розуміють певну систему взаємопов'язаних облікових реєстрів, послідовність способів ведення облікових записів.

Форми ведення бухгалтерського обліку:

- журнально-ордерна;
- спрощена форма (для підприємств із невеликою кількістю господарських операцій);
- меморіально-ордерна;
- автоматизована.

Тести для самоперевірки

1. *Для чого призначені облікові реєстри:*

- а) для реєстрації надходження засобів;
- б) для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- в) для обліку грошових коштів;
- г) інше призначення.

2. *Форми бухгалтерського обліку бувають:*

- а) журнально-ордерна;
- б) меморіально-ордерна;
- в) спрощена;
- г) групувальна.

3. *Яка ознака покладена в основу побудови журналів - ордерів?*

- а) довільна;
- б) дебетова;
- в) кредитова;
- г) змішана.

Тема. Облік основних засобів

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

- визнання основних засобів;
- амортизація та знос основних засобів;
- документування господарських операцій.

Термінологічний словник

Під основними засобами розуміють матеріальні активи зі строком експлуатації понад один рік, які підприємство утримує з метою їхнього подальшого використання у процесі виробництва (постачання товарів; надання послуг; виконання робіт), здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій.

Первісна вартість основних засобів – це історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Для обліку основних засобів використовуються синтетичні рахунки:

- рахунок 10 «Основні засоби»;
- рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи»;
- рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Тести для самоперевірки

1. Які з об'єктів не входять до складу основних засобів?

- а) Земельні ділянки;
- б) транспортні засоби;
- в) багаторічні насадження;
- г) МШП.

2. Не метод нарахування амортизації основних засобів:

- а) прямолінійний;
- б) ФІФО;
- в) кумулятивний;
- г) виробничий.

3. Собівартість об'єктів основних засобів, виготовлених власними силами, відображається в обліку записом:

- а) Дт 15 Кт 10;
- б) Дт 15 Кт 23;
- в) Дт 15 Кт 23 або 26.

Тема. Облік нематеріальних активів

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

Основні нормативні документи з обліку нематеріальних активів. Первинні документи обліку. Амортизація та знос нематеріальних активів. Документування господарських операцій.

Термінологічний словник

Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством із метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного

циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Під *розробкою* розуміють застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Для обліку нематеріальних активів застосовується відповідний (активний) рахунок 12 - «Нематеріальні активи», за дебетом якого відбувається їх зарахування до складу нематеріальних активів. Також Планом рахунків для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції», за дебетом якого відображається збільшення зазначених витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів, за кредитом – їх зменшення внаслідок прийняття в експлуатацію придбаних або створених нематеріальних активів. Для обліку витрат на придбання (створення) нематеріальних активів використовується субрахунок 154- «Придбання (створення) нематеріальних активів».

Тести для самоперевірки

1. На якому рахунку відображаються витрати на придбання (створення) нематеріальних активів?

- а) 13;
- б) 15;
- в) 11; 12.

2. Нематеріальні активи відносять до:

- а) необоротних активів;
- б) оборотних активів;
- в) основних засобів.

3. Який строк використання нематеріальних активів:

- а) 10 років;
- б) 15 років;
- в) 20 років.

Тема. Облік виробничих запасів

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

Основні нормативні документи з обліку запасів. Загальна характеристика та визначення запасів. Первинна вартість запасів. Особливості обліку запасів. Облік придбання виробничих запасів Синтетичний і аналітичний облік виробничих запасів.

Термінологічний словник

Виробничі запаси – це матеріальні оборотні активи, які належать до сфери виробництва та підлягають нормуванню, крім того, є найменш ліквідними з усіх активів у складі оборотних активів і можуть оцінюватися за різним ризиком вкладання.

Для цілей бухгалтерського обліку виробничі запаси визнаються активом лише тоді, коли існує ймовірність того, що підприємство одержить

у майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їхнім використанням, а їхня вартість може бути вірогідно визначена.

Відповідно до П(С)БО 9 - «Запаси» до складу виробничих запасів можуть бути віднесені:

- сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби й інші *матеріальні ресурси*, призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і для адміністративних потреб;
- *незавершене виробництво* у вигляді незакінчених обробкою і збиранням деталей, вузлів, виробів і незавершених виробничих процесів;
- *малоцінні й швидкозношувані предмети* (МШП), які використовуються строком не більше одного року або одного операційного циклу, якщо він більше одного року.

Тести для самоперевірки

1. До запасів не належить стаття:

- а) Паливо;
- б) МШП;
- в) Основні засоби;
- г) Напівфабрикати.

2. Запаси підприємства відображаються на рахунках класу:

- а) 1;
- б) 2;
- в) 3;
- г) 4.

3. До складу виробничих запасів не можуть бути віднесені:

- а) малоцінні та швидкозношувані предмети;
- б) незавершене виробництво;
- в) матеріальні ресурси;
- г) основні засоби.

Тема. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Із цієї теми передбачається вивчення таких питань:

Порядок організації готівкових розрахунків. Типові первинні форми обліку касових операцій. Безготівкові форми розрахунків. Бухгалтерський облік операцій на поточних та інших рахунках підприємства в банку.

Бухгалтерський облік довгострокової дебіторської заборгованості.

Термінологічний словник

Касою називається приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків (прийому, видачі готівкових коштів), зберігання наявної готівки та інших цінностей, а також касових документів.

Касові операції – це операції підприємств між собою та з фізичними особами, пов'язані з надходженням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу.

Грошовими документами вважаються документи, які знаходяться в касі підприємства: оплачені путівки в санаторії, пансіонати, будинки відпочинку; поштові марки; проїзні квитки; лотерейні білети тощо.

Гроші, здані до банку або інкасаторам, але не зараховані на поточний рахунок (до 24-ої години наступного дня), є *грошовими коштами в дорозі*.

Готівка – грошові кошти у касі – абсолютно ліквідний актив. У зв'язку з цим вона найбільше піддається розкраданню. Саме тому підприємства повинні, в першу чергу, здійснювати постійний контроль за своєчасним і правильним оформленням касових документів та їхньою обробкою, регулярною інвентаризацією каси.

Дебіторська заборгованість підприємства визнається його активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигід і може бути достовірно визначена її сума. Вона може класифікуватися за багатьма ознаками, але П(С)БО 2 - «Баланс» надає перевагу її класифікації за терміном погашення й поділяє її, відповідно, на *довгострокову та поточну*.

Тести для самоперевірки

1. На якому рахунку відображаються касові операції підприємства?

- а) 30 ;
- б) 31;
- в) 33.

2. Хто затверджує ліміт залишку готівки в касі підприємства на кінець робочого дня?

- а) Обслуговуючий банк;
- б) директор і головний бухгалтер підприємства;
- в) податкова інспекція;
- г) казначейство?

3. Для обліку товарної дебіторської заборгованості використовується рахунок:

- а) 37 «Розрахунки з різними дебіторами»;
- б) 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»;
- в) 68 «Розрахунки за іншими операціями»;
- г) 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками».

4. За кредитом рахунка 36 - «Розрахунки з покупцями і замовниками» відображаються:

- а) суми продажної вартості реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які включають ПДВ, акцизи та інші податки, що підлягають перерахуванню до бюджету та включені до вартості реалізації;
- б) суми заборгованості за одержані від постачальників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги;
- в) збільшення (одержання) доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
- г) суми платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, до каси та інші види розрахунків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. (редакція від 11.02.2010 року) / <http://code.leschishin.org/ec/ec14.php>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. – К., 16.07.1999 р. № 996-XIV. / <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
3. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.94 р. № 334/94-ВР (із змінами та доповненнями) / <http://www.nau.kiev.ua>
4. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер. з англ. / За ред. С.Ф. Голова. – К.: ФПБАУ, 2001. – 1272 с.
5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку №№ 1–12, 14–16 і 25 / <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu/>
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. / <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0168-95>.
7. Порядок подання фінансової звітності. Затверджено постановою Кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. / <http://www.nau.kiev.ua>
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291. (із змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 14.10.2008 р. № 1238) / http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/plan_sch/
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. (Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів станом на 25.09.2009) / <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>
10. Про Інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Наказ Міністерства фінансів України від 11.08.1994 р. № 69 (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів станом на 05.08. 2010 р.). / <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94>
11. Про Вказівки про склад та порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами. Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.1996 р. № 112. / <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/getcnt.php?uid=1034.606.0&nobreak>
12. Бухгалтерський облік. Навч. посібник. / За заг. ред. Вериги Ю.А. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 396 с.
13. Васюта-Беркут О.І. та ін. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібник. / О.І. Васюта-Беркут, Г.Ф. Шелітко, Н.О. Ромашевська; За заг. Ред. В.Б. Захожая. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2003. – 172 с.
14. Верига Ю.А., Левченко З.М., Ватуля І.Д. Звітність підприємств. 2-ге вид., доп. і переробл. Навч. посібник. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 776 с.
15. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / За ред. Кужельного М.В. 6-е вид. – К: А.С.К., 2003. – 266 с.
16. Голова С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Монографія. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
17. Жадько К.С., Семенюта В.В., Олійник Л.Ш. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях. Навч. посібник. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
18. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-е вид. Навчальний посібник. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 608 с.
19. Лишиленко А.В. Бухгалтерський учет. Учебник. – К: Центр учебной литературы. – 2006. – 712 с.
20. Малярєвський Ю.Д., Отенко В.І, Понікаров В.Д., Серікова Т.М. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібник. – Х.: Вид. ХДЕУ, 2001. – 372 с.
21. Матвіїв М.Я. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами. Навчальний посібник. К: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
22. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях. / Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 368 с.
23. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
24. Стельмашук А.М., Смоленюк П.С. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. - К: Центр учбової літератури, 2007. – 528 с.
25. Теория бухгалтерского учета. Учебник для студ. экон. спец. вузов I-IV уровней аккредитации. / Нар. Укр. акад.; Авторы: А.Ф. Кондрачева и др., Под общ. ред. А.Ф. Кондрачевой. – Х.: Фолио, 2002. – 271 с.
26. Чебанова Н.В. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник. – Х.: УкрДАЗТ, 2004. – 246 с.
27. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 447 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни
“Бухгалтерський облік”
(для студентів 3 курсу заочної форми навчання
напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»,
6.030509 «Облік і аудит», 6.030601 «Менеджмент»)

Укладач **Петрова** Валентина Федорівна

Відповідальний за випуск *А. Є. Ачкасов*

Редактор *К. В. Дюкар*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2011, поз. 620М

Підп. до друку 24.10.2011
Друк на різнографі
Зам. №

Формат 60x84/16.
Тираж 50 пр.
Ум. друк. арк. 1,8

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: retctorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011